

**Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E**

03 noiembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte

Iurie Diaconu,

Judecători

Liliana Catan, Ion Guzun, Nicolae Craiu,

Victor Burduh,

judecând, în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul în anulare împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 iulie 2020, declarat de avocatul Roman Doroftei, în numele condamnatului

Plaxin Ivan XXXXXX.

Termenul de examinare,
instanța de fond: 03.12.2018 – 30.03.2020,
instanța de recurs: 26.05.2020 – 23.07.2020,
instanța de recurs
în anulare: 21.09.2020 – 04.11.2020.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău din 30 martie 2020, Plaxin Ivan a fost condamnat în baza art. 264¹ alin. (3) Cod penal, la amendă în mărime de 1000 unități convenționale, ce constituie 50.000 lei, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 5 ani.

2. Instanța de fond a constatat că la 23 iulie 2018, aproximativ ora 21:50, inculpatul Plaxin I., conducând automobilul „Toyota Avensis”, n.î. XXXXXX, deplasându-se pe traseul M2, în apropierea sensului giratoriu or. Cricova, mun. Chișinău, a pierdut controlul volanului și a derapat în șanțul de scurgere. În rezultat, vehicul a fost deteriorat tehnic. În procesul documentării cazului de către inspectorii

Dispeceratului SSTCR a DP mun. Chișinău, Plaxin I. a fost suspectat că se află în stare de ebrietate alcoolică. Fiind escortat la Dispensarul Republican de Narcologie, situat pe str. Petru Rareș 32, mun. Chișinău, pentru recoltarea probelor biologice în scopul stabilirii stării de ebrietate și naturii ei, acesta a refuzat examinarea medicală precum și recoltarea probelor biologice în cadrul examenului medical, fapt confirmat prin procesul-verbal al examinării medicale de constatare a faptului de consumare a alcoolului, stării de ebrietate și naturii ei nr. 3582 din 23.07.2018. Astfel, conducătorul auto Plaxin I., prin refuzul său de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei, precum și refuzul de la recoltarea probelor biologice în cadrul examenului medical, intenționat a încălcat prevederile Regulamentului de circulație rutieră, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 357 din 13.05.2009, și anume pct. 11 lit. j) care stipulează că conducătorul de vehicul, este obligat: să se supună, la solicitarea polițistului, procedurii de testare a aerului expirat sau, după caz, examenului medical de recoltare a probelor biologice în vederea constatării alcoolemiei, consumului de droguri ori de alte substanțe psihotrope sau de medicamente cu efecte similare.

Instanța a reținut că inculpatul nu a recunoscut vina și a declarat că un bărbat i-a solicitat să-l ducă în mun. Chișinău. I-a spus că personal nu poate, dar i-a permis să urce la volan. În timpul deplasării, șoferul a pierdut controlul și a derapat de pe șosea, deteriorând mașina. L-a sunat pe șeful său și i-a comunicat că nu se va putea prezenta la serviciu. După ce a discutat la telefon, a văzut că șoferul a dispărut. Ulterior, la fața locului au venit doi polițiști și au chemat evacuatorul care a transportat mașina în mun. Chișinău. Împreună cu polițiștii s-au deplasat în mun. Chișinău pentru recoltarea probelor biologice, însă a refuzat din motiv că nu a fost el la volanul automobilului. A consumat băuturi alcoolice, dar după ce a plecat șoferul și înaintea sosirii echipajului de poliție.

Totodată, vinovăția acestuia a fost confirmată prin probele administrate, inclusiv procesul-verbal al examinării medicale de constatare a faptului de consumare a alcoolului, stării de ebrietate și a naturii ei nr. 3582 din 23.07.2018, prin care se atestă că în privința lui Plaxin I. concluzia nu este făcută deoarece a refuzat examinarea medicală și prelevarea probelor biologice.

3. Avocatul Alexandru Iachimciuc a declarat recurs, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie achitat.

Recurentul a invocat că pentru a fi învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 264¹ alin. (3) Cod penal, urmează inițial de a fi stabilită obligativitatea inculpatului de a fi supus testării alcoolscopecice.

Ori, agenții de patrulare audiați în ședința de judecată au declarat că nu au putut stabili cine a condus mijlocul de transport, dar au dedus că inculpatul.

Conform pct. 5 din Regulamentul privind modul de testare alcoolscopecică și examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 296 din 16.10.2009, testării alcoolscopecice, la decizia poliției sau altei persoane abilitate de a efectua astfel de testare, se supun următoarele categorii de persoane: conducătorii de vehicule bănuți de consum de alcool, consum de droguri și/sau de alte substanțe ce provoacă ebrietate; persoanele bănuite de consum de alcool, consum de droguri și/sau de alte substanțe ce provoacă ebrietate,

care încalcă ordinea publică și/sau care manifestă comportament agresiv și violent; persoanele implicate în accidente în traficul rutier, cu excepția accidentelor grave soldate cu traumatizarea sau decesul persoanelor.

Totodată, conform învinuirii, inculpatul urma a fi supus testării alcoolscopice deoarece a comis un accident rutier.

Însă, la materialele cauzei nu se regăsește vreun proces-verbal de atragere la răspundere contravențională (or, după cum pretinde acuzarea careva persoane vătămate nu au existat) a inculpatului conform art. 242 Cod contravențional.

Deci, o astfel de abordare nu este posibilă, lipsind însăși fapta pentru care se impunea supunerea testării inculpatului, iar agenții de patrulare au afirmat atunci când au venit la fața locului, inculpatul nu conducea nici un mijloc de transport.

Pe lângă aceasta, subiectul infracțiunii este persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a împlinit vârsta de 16 ani. Totodată, subiectul are o dublă calitate specială: 1) este conducător al mijlocului de transport; 2) este persoană care deține permis de conducere și care nu este privată de dreptul de a conduce mijloace de transport.

Prin urmare, dacă în urma procesului de interpretare și apreciere a probelor administrate, subzistă o îndoială cu privire la vreunul din elementele necesare pentru tragerea la răspundere penală, prezumția de nevinovăție nu este înlăturată, iar dubiul existent va profita celui acuzat, urmând a fi valorificat ca o probă în favoarea nevinovăției sale.

Astfel, inculpatul nu este subiect al infracțiunii, deoarece nu a condus mijlocul de transport și nu-i putea fi corelată obligația de supunere unui test.

Acuzarea nu a prezentat probe care să indice că anume inculpatul ar fi comis accidentul, care ulterior să condiționeze obligativitatea prevăzută de Regulamentul circulației rutiere în sensul supunerii testării alcoolscopice, iar instanța de fond în mod neînțeleș a preluat preconcepțiile lansate de acuzare

Instanța de fond urma să respingă proba - procesul-verbal nr. 3582 din 23.07.2018, deoarece nu este semnat și ștampilat de fiecare medic în parte.

4. Potrivit deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 iulie 2020, recursul a fost respins.

Instanța de recurs a dispus examinarea cauzei în lipsa inculpatului ori, acesta, fiind citat legal, în ședința de judecată nu s-a prezentat, statuând că în cadrul ședinței instanței de recurs, avocatul **Igor Doroftei** a susținut recursul în sensul declarat, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatul să fie achitat.

Instanța de recurs a reținut că instanța de fond minuțios, sub toate aspectele, complet și obiectiv, a cercetat probele administrate, apreciindu-le din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, stabilind vinovăția inculpatului și corect încadrând acțiunile acestuia în baza art. 264¹ alin. (3) Cod penal, ca refuzul conducătorului mijlocului de transport de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei sau de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical.

5. În virtutea prevederilor art. 466 Cod de procedură penală, hotărârile judecătorești au devenit irevocabile.

6. Avocatul Roman Doroftei a declarat recurs în anulare, solicitând casarea acestei decizii și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de recurs.

Recurentul a invocat că cauza a fost examinată în lipsa inculpatului și a apărătorului ales, atunci când participarea era obligatorie.

În aceste împrejurări, subestimarea de către prima instanță a dreptului la ultimul cuvânt al inculpatului, ridică probleme privind respectarea dreptului inculpatului la un proces echitabil. Procedând în asemenea mod, se consideră că inculpatul n-a fost citat în ședința de judecată.

Deci, instanța de recurs nu a asigurat desfășurarea unui proces echitabil, hotărârea fiind adoptată contrar prevederilor art. 6§3 din CEDO, iar soluția este lovită de nulitate.

Pe lângă aceasta, instanța de recurs nejustificat a respins cererea de amânare a ședinței de judecată depusă de avocat, totodată indicând în decizie date arbitrare că avocatul Roman Doroftei a participat la proces, fapt care nu corespunde realității.

Mai mult, cererea de amânare nu a fost în genere soluționată de instanța de recurs, care nici nu s-a expus asupra acesteia.

Potrivit art. 6 din CEDO, orice persoană are dreptul la judecarea pricinii în mod echitabil, ceea ce implică inclusiv o procedură contradictorie și egalitatea armelor. Respectarea principiului egalității armelor presupune că fiecare parte trebuie să obțină o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație net dezavantajată în raport cu adversarul său, astfel încât între părți să se mențină un echilibru corect. Dreptul la o procedură contradictorie implică dreptul unei părți în procesul civil de a lua cunoștință de observațiile sau explicațiile date de cealaltă parte, precum și de a le discuta.

Prin urmare, în astfel de împrejurări, instanța de recurs urma să amâne ședința de judecată din 23 iulie 2020 și, nicidecum să dispună examinarea cauzei în lipsa avocatului, ultima soluție fiind condiționată de neprezentarea repetată a avocatului la proces.

În același timp, instanța de recurs, judecând cauza în lipsa avocatului, deși acesta a solicitat amânarea ședinței de judecată și a înștiințat instanța despre imposibilitatea de a se prezenta la ședința instanței de apel din 23 iulie 2020, nu a asigurat disponibilitatea în drepturi a participantului la proces, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Ori, prin examinarea recursului în lipsa avocatului ales care reprezintă interesele condamnatului, care a solicitat o prima dată amânarea examinării recursului, a fost încălcat în mod direct dreptul recurentului la apărare, la un proces echitabil, cât și principiul egalității armelor garantat de art. 6 din CEDO, unul din principiile procesului echitabil fiind contradictorialitatea între părțile care sunt parte a procesului.

Totodată, a fost refuzată permiterea apărătorului de a face cunoștință cu materialele cauzei penale și de a pregăti apărarea.

Potrivit cererii formulate și înregistrate în cancelaria Curții de Apel Chișinău din 22.07.2020, apărătorul Roman Doroftei a solicitat posibilitatea de a face cunoștință cu materialele cauzei penale pentru pregătirea tacticii și strategiei de apărare.

Însă, instanța de recurs nu numai că a refuzat categoric de a-i permite avocatului accesul la materialele dosarului, dar a examinat cauza în lipsa acestuia, încălcând principii fundamentale cu referire la dreptul la o apărare efectivă.

Relevante în acest sens sunt dispozițiile jurisprudenței CtEDO care conțin explicații clare cu privire la termenul oferit inculpatului pentru pregătirea apărării sale menționând în cauza *Gregacevic vs Croația* că „... *la examinarea aspectului dacă inculpatul a dispus de un termen adecvat pentru pregătirea apărării sale.*”

În drept, recursul este întemeiat pe art. 452 alin. (1), 438, 453 alin. (1), 454, 455, 457 Cod de procedură penală.

7. Judecând recursul în anulare pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 6 pct. 44), 452 alin. (1) și 453 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare de către condamnat în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată. Viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată, se consideră încălcarea esențială a drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului.

Sub acest aspect și în raport cu motivele invocate de recurent, se reține că instanța de recurs a comis următoarele erori de drept (*pct. 4. din decizie*).

Potrivit art. 6 § 1., 3.lit. b) și c) CEDO, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Orice acuzat are, în special, dreptul să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale, să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el.

Conform art. 447 alin. (1) Cod de procedură penală, judecarea recursului se face cu citarea avocatului și celorlalte părți. Participarea avocatului în ședința instanței de recurs este obligatorie. Neprezentarea inculpatului, legal citat, nu împiedică examinarea recursului.

Potrivit art. 66 alin. (1) Cod de procedură penală, inculpatul are dreptul la apărare. Instanța de judecată îi asigură inculpatului posibilitatea de a-și exercita dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege. Conform art. 70 alin. (1) pct. 1), alin. (3) pct. 1), 2) Cod de procedură penală, avocatul participă la procesul penal în calitate de apărător la invitația inculpatului. Instanța solicită desemnarea avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat de către coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat la cererea inculpatului, în cazul în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie, iar inculpatul nu are apărător ales. Potrivit art. 239 alin. (1) și (3) Cod de procedură penală, citația se înmânează personal celui citat, care va semna dovada de primire. Dovada de primire se predă agentului procedural,

care o înaintează instanței de judecată care a emis citația. Conform art. 449 alin. (2), 417 alin. (1) pct. 3) și 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de recurs trebuie să conțină numele și prenumele apărătorului, temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea recursului, precum și motivele adoptării soluției date.

În pofida acestor prescripții legale, potrivit părții introductive și descriptive a deciziei contestate, instanța de recurs (*pct. 4. din decizie*):

a) în partea introductivă a deciziei din 23.07.2020 (*vol. I. f.d. 208, 209, pct. 4. din decizie*), a indicat că la judecarea recursului a participat avocatul **Roman Doroftei**, în descriptiv a menționat că: „*în cadrul ședinței instanței de recurs, avocatul Igor Doroftei a susținut recursul în sensul declarat*”.

În același timp, la materialele cauzei este anexat mandatul avocatului din oficiu Tatiana Lepădatu, datat cu 23.07.2020 (*vol. I. f.d. 207*), iar recurentul invocă că nu a participat în ședința instanței de recurs din 23.07.2020, anexând certificatul din 24.07.2020, eliberat de Judecătoria Chișinău, sediul Centru, că reprezentantul reclamantei, avocatul Roman Doroftei, la data de 23.07.2020 a participat în ședința de judecare a cauzei civile.

Mai mult, instanța de recurs nu s-a expus asupra cererilor depuse de avocatul Roman Doroftei pe 22.07.2020, în care a solicitat amânarea ședinței din 23.07.2020, deoarece nu va putea fi prezent, cât și informarea telefonică despre data și ora când poate face cunoștință cu materialele dosarului (*vol. I. f.d. 199-203*);

b) nu s-a pronunțat instanța de recurs nici asupra comunicării inculpatului că prezintă semnele infectării cu COVID-19 și se află în izolare la domiciliu, solicitând *amânarea cauzei* (*vol. I. f.d. 201*).

Totodată, la materialele cauzei lipsește dovada de primire a citației de către inculpat pentru ședința din 23.07.2020.

Astfel, împrejurările enunțate și încălcările nominalizate a normelor procesual-penale, comise de instanța de recurs, atestă, rezonabil, lezarea dreptului inculpatului să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale, să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el, adică a dreptului la un proces echitabil, garantat de art. 6 CEDO, fapt ce constituie un viciu fundamental care a afectat hotărârea contestată, adică reprezintă erori de drept care permit redeschiderea procesului penal în privința lui Plaxin I.

Conform art. 457, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța admite recursul în anulare, casează parțial hotărârile atacate și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de recurs ordinar, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs în anulare.

Deci, recursul în anulare de pe rol este pasibil admiterii, cu casarea totală a deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de recurs, în alt complet de judecată.

8. În conformitate cu prevederile art. 457, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul în anulare declarat de avocatul Roman Doroftei, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 iulie 2020, în privința condamnatului Plaxin Ivan XXXXX, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de recurs, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, fiind pronunțată integral la 27 noiembrie 2020.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

Nicolae Craiu

Victor Burduh